

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA-
EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3,
im. Jana Pawła II
W OBORNIKACH ŚLĄSKICH**

Aktualizacja rok szkolny 2019/2020

Opracowanie: Zespół Edukacji Wczesnoszkolnej

ELEMENTY PRZEDMIOTOWEGO SYSTEMU OCENIANIA:

A. Cele oceniania w edukacji wczesnoszkolnej.

Ocenianie w klasach I-III ma na celu wspierać szkolny rozwój ucznia poprzez dostarczenie rzetelnej informacji o jego szkolnych osiągnięciach. Celem oceniania w edukacji wczesnoszkolnej jest:

- poznanie uczniów i respektowanie indywidualnej drogi ich rozwoju
- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie
- doskonalenie procesu uczenia się poprzez różnicowanie nauczania w zależności od indywidualnego rytmu zdobywania wiadomości i umiejętności.
- motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu.

1. Wspomaganie dziecka w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, etycznym, fizycznym i estetycznym.
2. Przygotowanie do życia w zgodzie z samym sobą, ludźmi i przyrodą.
3. Dbłość o to, aby dziecko rozróżniało dobro od zła, było świadome przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz rozumiało konieczność dbania o przyrodę.
4. Kształtowanie systemu wiadomości i umiejętności potrzebnych dziecku do poznawania i rozumienia świata, radzenia sobie w codziennych sytuacjach oraz do kontynuowania nauki w klasach IV-VIII szkoły podstawowej.

B. Zakres i przedmiot oceny opisowej ucznia.

1. Ocena opisowa uwzględnia efekty dydaktyczne i wychowawcze ucznia.
2. Ocena opisowa obejmuje opis osiągnięć dydaktycznych ucznia w zakresie:
 - **edukacji polonistycznej:** czytanie, pisanie, mówienie, słuchanie, wypowiadanie się /ustne i pisemne/, gramatykę i ortografię.
 - **edukacji matematycznej:** pojęcie liczby naturalnej i jej zapis cyfrowy, opanowanie podstawowych działań arytmetycznych /dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie/, umiejętność rozwiązywania zadań tekstowych, wiadomości z geometrii i umiejętności praktycznych z tego zakresu
 - **edukacji społeczno - przyrodniczej:** wiedza o otaczającym środowisku przyrodniczym i środowisku społecznym, umiejętność dokonywania obserwacji
 - **edukacji plastyczno – technicznej:** kultura pracy, poznawanie architektury, malarstwa i rzeźby, działalność plastyczno - techniczna,
 - **edukacji muzycznej:** odtwarzanie i słuchanie muzyki, percepcja muzyki
 - **wychowanie fizyczne.:** sprawność fizyczno - ruchową, elementy higieny osobistej, gry i zabawy ruchowe
 - **edukacji językowej** /j. angielski/: rozpoznawanie zwrotów stosowanych, na co dzień oraz krótkich tekstów, czytanie wyrazów i prostych zdań, przepisywanie wyrazów i zdań, wypowiadanie się
 - **edukacja informatyczna:** znajomość elementarnych podstaw obsługi komputera, posługiwanie się wybranymi programami, wyszukiwanie i korzystanie z informacji

C. Sposoby informowania uczniów i ich rodziców o indywidualnych osiągnięciach.

1. Wymagania edukacyjne i przedmiotowy system oceniania przedstawiane są rodzicom na pierwszym zebraniu w danym roku szkolnym, a fakt ten jest odnotowany w dzienniku zajęć lekcyjnych, a dodatkowo potwierdzony podpisem rodzica na liście potwierdzającej zapoznanie się z aktami wewnętrznymi szkoły. Informacja na temat wymagań edukacyjnych obejmuje zakres wiadomości i umiejętności z poszczególnych edukacji nauczania, uwzględnia poziom wymagań na poszczególne oceny szkolne.
2. Ocenianie ucznia w edukacji wczesnoszkolnej jest jawne i odbywa się na bieżąco w klasie, podczas wielokierunkowej działalności ucznia. Nauczyciel sprawdza wykonywane prace, chwali za wysiłek, za chęci, za pracę. Nagradza uśmiechem, pochwałą, gestem oraz wskazuje, co uczeń powinien zmienić, poprawić czy wyeksponować. Podkreśla, więc osiągnięcia ucznia, ale nie porównuje go z innymi uczniami.
3. Nauczyciel stosuje wszystkie dostępne sposoby oceniania wspomagającego, tj.: obserwuje ucznia i jego pracę, rozmawia z nim i motywuje do dalszych wysiłków. Uczeń powinien mieć pewność, że w toku uczenia się ma prawo do popełniania błędów, do rzetelnej informacji, z której jasno wynika, co zrobił dobrze, co źle, a co musi zmienić, aby było lepiej. Taka informacja wywołuje motywację do dalszego wysiłku w celu dokonywania korekty poprzez kolejne działania.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń i rodzice otrzymują do wglądu, zawsze, gdy zajdzie taka potrzeba.
5. Informacje o postępach ucznia w nauce i pracy rodzice uzyskują podczas kontaktów indywidualnych z nauczycielem, podczas zebrań z rodzicami organizowanymi zgodnie z kalendarzem szkolnym.
6. Podczas zebrań z rodzicami organizowanymi w ciągu semestru nauczyciel przekazuje informacje o postępach dziecka na specjalnie przygotowanych kartach, w postaci oceny opisowej z poszczególnych edukacji z podziałem na umiejętności.

D. Sposoby sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów.

1. Metody sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów

- ustne sprawdzanie wiadomości i umiejętności uczniów
- prace pisemne np. (dłuższe wypowiedzi ciągłe)
- sprawdziany - 45 minut lub dłużej zgodnie z potrzebami uczniów. Przeprowadzone są po skończonym dziale - raz w miesiącu.
- testy trwające 2/3 godziny i mogą być przeprowadzane w częściach w ciągu 2 dni; muszą być zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem - nauczyciel musi sprawdzić je w ciągu 2 tygodni
- obserwacja uczenia się (praca w grupie)
- posługiwanie się książką (głównie w przedmiotach humanistycznych)
- aktywność
- zadania domowe
- prace samodzielne np. albumy, makiety, plansze informacyjne
- wykonywanie ćwiczeń praktycznych

2. Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów.

Formy, jakie stosuje się w edukacji uczniów klas I - III do sprawdzania wiadomości i umiejętności pracy uczniów to:

- ciche czytanie
- głośne czytanie
- czytanie ze zrozumieniem
- przepisywanie
- pisanie ze słuchu
- pisanie z pamięci
- wypowiedzi ustne
- wypowiedzi pisemne –redagowanie zdań
- recytacja
- prowadzenie zeszytu i ćwiczeń
- samodzielne zdobywanie wiadomości, lektura
- dostrzeganie zjawisk przyrodniczych
- liczenie pamięciowe
- wykonywanie i zapisywanie działań matematycznych
- układanie i rozwiązywanie zadań
- przeprowadzanie pomiarów
- stosowanie technik plastycznych i technicznych
- dokładność i estetyka wykonania prac
- wiedza o sztuce
- śpiewanie
- czytanie i zapisywanie nut
- rozpoznawanie utworów muzycznych
- wykonywanie ćwiczeń gimnastycznych
- sprawność fizyczna
- aktywność na lekcji
- praca w zespole

E. Organizacja procesu sprawdzania

1.W klasach I-III ocena klasyfikacyjna śródroczna i końcoworoczna jest oceną opisową.

Ocenę śródroczną otrzymuje rodzic po zakończeniu semestru na specjalnie przygotowanym arkuszu, odrębnym dla poszczególnych poziomów nauczania (kl. I, II, III) przygotowywana jest w postaci tabelarycznej. Natomiast osiągnięcia wychowawcze określone są na poziomach: wzorowo, bardzo dobrze, dobrze, wymaga poprawy, niezadawalająco.

Ocena końcoworoczna jest oceną opisową i ujmuje:

- osiągnięcia wychowawcze:
 - wywiązywanie się z obowiązku ucznia;
 - postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej;
 - dbałość o honor i tradycje szkoły;
 - dbałość o piękno mowy ojczystej;
 - dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób;
 - godne i kulturalne zachowanie się w szkole poza nią;
 - okazywanie szacunku innym osobom.
- umiejętność wypowiadania się

- technikę czytania i pisania
- podstawy ortografii i gramatyki
- liczenie w zależności od poziomu nauczania
- rozwiązywanie zadań tekstowych
- ogólną wiedza o otaczającym świecie
- zaangażowanie w zajęcia o charakterze artystycznym i sportowym
- osobiste osiągnięcia uczniów.

2. W klasach I-III w **ocenie bieżącej** stosuje się następujące mierniki:

A- Gdy osiągnięcia ucznia są na najwyższym poziomie przewidzianych osiągnięć edukacyjnych.

Uczeń celująco opanował pełen zakres wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania. Samodzielnie inicjuje rozwiązania konkretnych problemów w czasie lekcji, jak i w pracy pozalekcyjnej. Aktywnie bierze udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, wykazuje postawę twórczą lub szczególne umiejętności.

B - Gdy uczeń opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności.

Uczeń bardzo dobrze opanował pełen zakres wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne, potrafi prawidłowo zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach.

C- Gdy opanowane wiadomości i umiejętności nie są pełne, ale pozwalają na dalsze opowywanie treści.

Uczeń dobrze opanował zdecydowaną większość wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, poprawnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne. Korzysta z poznanych w czasie zajęć źródeł informacji, potrafi zastosować zdobytą wiedzę w typowych sytuacjach.

D- Gdy uczeń opanował podstawowy zakres wiadomości i umiejętności, sprawiający kłopoty w przyswajaniu trudniejszych treści.

Uczeń wystarczająco i zadowalająco opanował podstawowe wiadomości i umiejętności określone programem nauczania, stara się rozwiązywać typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o niewielkim stopniu trudności. Potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych informacji.

E- gdy opanowane wiadomości i umiejętności są niewielkie i utrudniają dalsze kształcenie.

Uczeń słabo opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania, nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać większości zadań o elementarnym stopniu trudności. Posiada poważne braki w wiedzy, które jednak można nadrobić w dłuższym okresie czasu.

F- Gdy wiadomości i umiejętności nie są opanowane.

Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania. Nie potrafi rozwiązywać prostych zadań i problemów o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela.

3. Bieżące ocenianie prowadzone jest systematycznie i zapisywane e- dzienniku za pomocą mierników literowych. Ocena opisowa sporządzana jest na podstawie wpisów w e-dzienniku.

4. Dopuszcza się komentarz słowny lub pisemny typu:

- **A-** Znakomicie! Brawo! Osiągasz doskonałe wyniki. Posiadasz uzdolnienia i rozwijasz je. Należą Ci się gratulacje!
- **B-** Bardzo dobrze pracujesz. Robisz w szybkim tempie duże postępy. Tak trzymaj!
- **C-** Ładnie. Dobrze pracujesz... Włóż więcej wysiłku w podejmowane prace, co umożliwi ci osiągać lepsze wyniki
- **D-** Postaraj się. Pracujesz, ale osiągasz słabe wyniki.
- **E-** Pracuj więcej. Zbyt mało pracujesz i osiągasz bardzo słabe wyniki.
- **F-** Bardzo słabo. Źle.

5. Dopuszcza się dodatkowe formy oceniania(stosowane w zapiskach własnych nauczyciela). np.zdobywanie sprawności: Doskonały czytelnik, Doskonały Pisarz itp. Inne oznaczenia przyjęte przez nauczyciela powinny być przekazane uczniom i ich rodzicom).

6. Nauczyciel zbiera również karty pracy ucznia, jego prace plastyczne, literackie - przechowuje je w segregatorach lub miejscu wyznaczonym w klasie. Na tej podstawie dokonuje oceny opisowej na koniec semestru I i II

7. Przy formułowaniu oceny z edukacji muzycznej, plastycznej, technicznej czy wychowawczo-fizycznego nauczyciel ocenia zaangażowanie i wysiłek ze strony ucznia oraz jego możliwości w tym zakresie.

8. Prace sprawdzające (dyktanda, sprawdziany, testy) będą oceniane wg obowiązującej skali ocen, wynik wpisany do e-dziennika, wyniki omówione z uczniami, gromadzone w teczkach ucznia i udostępniane rodzicom. Prace kontrolne punktowane są w skali 0-100%. Za określone zadania uczniowie otrzymują określoną ilość punktów, które przeliczane są w/g stałej skali :

SPRAWDZIANY	DYKTANDA
100%-98% -A	0- błędów A
97%-91%-B	1-2 błędy B
90%-71%-C	3-4 błędy -C
70%-51%-D	5-6 błędów D
50% -32% E	7-8 błędów E
31% i mniej F	9 i więcej błędów F

9. W klasach I - III przeprowadzane będą testy zintegrowane na standardowych arkuszach przygotowanych przez wydawnictwo „WSiP” po opracowaniu treści zawartych testach. Ocena sprawdzianu - punktowa i procentowa ustalona

zgodnie z kartoteką testu po każdej części zrealizowanej w danej klasie.

10. W każdym roku szkolnym zostaje przeprowadzona diagnoza

- klasa I na wejściu-analiza Kart gotowości szkolnej

-klasa III na zakończenie- diagnoza zewnętrzna

11. Wyniki diagnozy przekazywane są rodzicom oraz zostają zamieszczone w dokumentacji nauczyciela.

12. Wyniki zewnętrznego testu kompetencji kl. III zostają przekazane wychowawcom klas IV i stanowią diagnozę wstępną uczniów w klasie czwartej.

12. Zadania dodatkowe nie są obowiązkowe, wykonują je chętne dzieci. Za wykonanie prac dodatkowych uczeń otrzymuje tylko ocenę pozytywną. Za brak lub źle wykonaną pracę dodatkową nie wystawia się oceny negatywnej.

F. Obszary oceniania w edukacji wczesnoszkolnej prowadzone na Kartach Obserwacji:

Edukacja polonistyczna

Klasa I	Klasa II	• Klasa III
Mówienie i słuchanie: • Zasób słownictwa; • Wypowiadanie się samorzutne; • Wypowiadanie się na zadany temat; • Recytacja wiersza; Czytanie • Czytanie znanego tekstu; • Czytanie ze zrozumieniem(II semestr) Pisanie • Technika pisania; • Przepisywanie tekstu; • Pisanie z pamięci i ze słuchu (semestr II); • Samodzielne redagowanie zdań; • Sprawdziany (po każdej części podręcznika)	Mówienie i słuchanie • Zasób słownictwa • Wypowiadanie się na zadany temat • Recytacja wiersza Czytanie • Czytanie znanego tekstu • Czytanie ze zrozumieniem Pisanie • Przepisywanie; • Pisanie ze słuchu; • Samodzielne układanie zdań; • Redagowanie krótkich tekstów; • Sprawdziany kompetencji; Prace domowe - prace domowe dostosowane do poziomu dzieci	Mówienie i słuchanie: • Korzystanie ze źródeł informacji; • Wypowiadanie się na zadany temat; • Recytacja wiersza; Czytanie • Czytanie nowego tekstu • Czytanie ze zrozumieniem; • Czytanie lektur; Pisanie • Estetyka pisania; • Prace domowe; • Pisanie ze słuchu; • Redagowanie krótkich tekstów; • Znajomość i stosowanie poznanych zasad i pojęć gramatycznych; • Znajomość i stosowanie poznanych zasad

Prace domowe- - prace domowe dostosowane do poziomu dzieci		ortograficznych; • Sprawdziany kompetencji; Prace domowe - prace domowe dostosowane do poziomu dzieci
--	--	---

Edukacja muzyczna

Klasa I	Klasa II	Klasa III
• Znajomość tekstów piosenek; • Znajomość pojęć muzycznych;	• Znajomość tekstów piosenek; • Znajomość pojęć muzycznych;	• Znajomość tekstów piosenek; • Znajomość pojęć muzycznych;

Edukacja plastyczna

Klasa I	Klasa II	Klasa III
• Estetyka prac; • Kreatywność w działaniu	• Estetyka prac • Kreatywność w działaniu	• Estetyka prac • Kreatywność w działaniu

Edukacja społeczna

Klasa I	Klasa II	Klasa III
• Zna zasady bezpieczeństwa w różnych sytuacjach; • Zna prawa i obowiązki ucznia; • Zna reguły obowiązujące w społeczności dziecięcej.	• Współdziałanie w grupie; • Zna zasady bezpieczeństwa w różnych sytuacjach; • Zna reguły życia społecznego.	• Współdziałanie w grupie; • Zna zasady bezpieczeństwa w różnych sytuacjach; • Zna reguły życia społecznego.

Edukacja przyrodnicza

Klasa I	Klasa II	Klasa III
• Rozumienie konieczności ochrony środowiska;	• Rozumienie konieczności ochrony środowiska i stosowanie w	• Rozumienie konieczności ochrony środowiska i stosowanie w

Wiedza przyrodnicza;	praktyce Wiedza przyrodnicza;	praktyce Wiedza przyrodnicza;
--	---	---

Edukacja matematyczna

Klasa I	Klasa II	Klasa III
- Rozwiązywanie prostych zadań tekstowych - Liczenie - dodawanie i odejmowanie - Umiejętności praktyczne - Sprawdziany obejmujące materiał z poszczególnych działów matematycznych - Prace domowe - prace domowe dostosowane do poziomu dzieci	- Liczenie-dodawanie i odejmowanie - mnożenie i dzielenie; - Rozwiązywanie prostych zadań tekstowych - Umiejętności praktyczne - Sprawdziany obejmujące materiał z poszczególnych działów matematycznych - Prace domowe - prace domowe dostosowane do poziomu dzieci	- Liczenie-dodawanie i odejmowanie - mnożenie i dzielenie; - Rozwiązywanie złożonych zadań tekstowych - Umiejętności praktyczne - Sprawdziany obejmujące materiał z poszczególnych działów matematycznych - Prace domowe - prace domowe dostosowane do poziomu dzieci

Edukacja techniczna

Klasa I	Klasa II	Klasa III
- Staranność wykonywania prac - Kreatywność	- Staranność wykonywania prac - Kreatywność	- Staranność wykonywania prac - Kreatywność

Wychowanie fizyczne

Klasa I	Klasa II	Klasa III
Sprawność fizyczna	Sprawność fizyczna	Sprawność fizyczna

• Zaangażowanie podczas zajęć	• Zaangażowanie podczas zajęć	• Znajomość zasad w grach
---	---	---

G. Ogólne kryteria oceny opisowej z zachowania w klasach I –III

Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania obejmuje rozwój dziecka uwzględniając podstawowe obszary:

rozwój emocjonalny

- wywiązywanie się z obowiązku ucznia;

rozwój fizyczny

- dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób;

rozwój poznawczy

- dbałość o honor i tradycje szkoły;
- dbałość o piękno mowy ojczystej;

rozwój społeczny

- postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej;
- godne i kulturalne zachowanie się w szkole poza nią;
- okazywanie szacunku innym osobom.

Mierniki do oceny z zachowania stosowane w e-dzienniku:

A- wzorowo

B- bardzo dobrze

C- dobrze

D - wymaga poprawy

E- niezadawalająco

H. Wymagania szczegółowe

Proces edukacji dostosowany jest do indywidualnych możliwości i potrzeb najmłodszych uczniów. Z tego powodu zrezygnowano z wyodrębnienia wykazu wiadomości i umiejętności, które powinien posiadać uczeń kończący klasę I szkoły podstawowej.

Wymagania szczegółowe dla klasy III

W wyniku edukacji polonistycznej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie słuchania. Uczeń:

- 1) słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- 2) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- 3) słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;
- 4) słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, przedstawień, świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych; przejawia zachowanie adekwatne do sytuacji; słucha tekstów interpretowanych artystycznie, szuka własnych wzorców poprawnej artykulacji i interpretacji słownej w języku ojczystym;
- 5) słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiadania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę.

Osiągnięcia w zakresie mówienia. Uczeń:

- 1) wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatne do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu;
- 2) formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;
- 3) wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;
- 4) porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuł obrazom, a także fragmentom tekstów;
- 5) układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;
- 6) recytuje wiersze oraz wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie;
- 7) dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy;
- 8) wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi.

Osiągnięcia w zakresie czytania. Uczeń:

- 1) czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych;
- 2) czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach oraz teksty drukowane;
- 3) wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność, odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych, postacie główne i drugorzędne; wskazuje cechy i ocenia bohaterów, uzasadnia swą ocenę, wskazuje wydarzenie zmieniające postępowanie bohatera, określa nastrój w utworze; odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;
- 4) wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;
- 5) eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu;
- 6) wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis;
- 7) czyta samodzielnie wybrane książki.

Osiągnięcia w zakresie pisania. Uczeń:

- 1) pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst;

- 2) układa i zapisuje opowiadanie złożone z 6–10 poprawnych wypowiedzi w ramach zagadnień opracowanych podczas zajęć; opisuje np. osobę, przedmiot, element świata przyrody na podstawie własnych obserwacji lub lektury;
- 3) pisze notatkę, życzenie, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list; zapisuje adres nadawcy i odbiorcy; pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe;
- 4) pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć;
- 5) stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne;
- 6) porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery;
- 7) zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych;
- 8) stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk;
- 9) układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności, układa i zapisuje plan wypowiedzi.

Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego. Uczeń:

- 1) wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski;
- 2) rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- 3) przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone;
- 4) rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie;
- 5) rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym;
- 6) łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdanie pojedyncze i zdanie złożone;
- 7) odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, listem, życzeniem, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem.

Osiągnięcia w zakresie samokształcenia. Uczeń:

- 1) podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego;
- 2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów Internetu i rozwija swoje zainteresowania;
- 3) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

W wyniku edukacji matematycznej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych. Uczeń:

- 1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo / na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku);
- 2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów;
- 3) posługuje się pojęciami: *pion, poziom, skos*.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności. Uczeń:

- 1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.;
- 2) odczytuje i zapisuje za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000);
- 3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową;
- 4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: *liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza*; stosuje znaki: $<$, $=$, $>$.

Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami. Uczeń:

- 1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związki między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań;
- 2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach);
- 3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań;
- 4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań; podczas obliczeń stosuje własne strategie.

Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych. Uczeń:

- 1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób;
- 2) układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych. Uczeń:

- 1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową;
- 2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: *centymetr, metr, milimetr*; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi; wyjaśnia pojęcie *kilometr*;
- 3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach;
- 4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka.

Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz w innych obszarach edukacji. Uczeń:

- 1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka;

- 2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: *połowa, dwa i pół, cztery równe części*; 3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej;
- 4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinny); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: *dość, godzina, minuta, sekunda*; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie, co najmniej do XII;
- 5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją;
- 6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych;
- 7) waży; używa określeń: *kilogram, dekagram, gram, tona*; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: *litr, pół litra, ćwierć litra*;
- 8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne;
- 9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

W wyniku edukacji społecznej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.
Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego. Uczeń:

- 1) identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach;
- 2) wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;
- 3) przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;
- 4) ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;
- 5) przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres, adres szkoły, zawód i miejsce pracy rodziców; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych;
- 6) rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne, a także inne narodowości;
- 7) opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postaci fikcyjne i realne;
- 8) stosuje pojęcia: *porozumienie, umowa*; uczestniczy w wyborach samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska;

W wyniku edukacji przyrodniczej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć

następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną;
- 2) rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: łąka, jezioro, rzeka, morze, pole, staw, las, las gospodarczy; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie, np. las, warstwy lasu, polany, torfowiska, martwe drzewo w lesie;
- 3) rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;
- 4) odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia;
- 5) prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami, domowymi, hodowlanymi i innymi;
- 6) planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego;
- 7) chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie;
- 8) segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania.

Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpowiedzialności. Uczeń:

- 1) przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów ludzi znanych z miejscem zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, policjant, strażak, lekarz, pielęgniarz czy leśnik, a ponadto rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych;
- 2) posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: policji, pogotowia ratunkowego, straży pożarnej;
- 3) posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia;
- 4) dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia;
- 5) reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby;
- 6) wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze;
- 7) przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia;
- 8) ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet;
- 9) rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego;
- 10) stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku;

- 11) ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach;
- 12) ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi;
- 13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady etykiety;
- 14) ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;
- 15) ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej. Uczeń:

- 1) określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, np. miejsca pamięci narodowej, najważniejsze zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe;
- 2) wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, główne miasta, rzeki, nazwy krain geograficznych;
- 3) czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta; za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem;
- 4) wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne obiekty, wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie;
- 5) przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, gospodarcze lub inne np. artystyczną działalność człowieka, w której Polska odnosi sukcesy lub z niej słynie;
- 6) wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia, określa, z którego kierunku wieje wiatr, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów;
- 7) przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym.

W wyniku edukacji plastycznej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń. Uczeń:

- 1) wyróżnia w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach:
 - a) kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe,
 - b) wielkości i proporcje, położenie obiektów i elementów złożonych, różnice i podobieństwa w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt,
 - c) barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę,
 - d) cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się;
- 2) określa w swoim otoczeniu kompozycje obiektów i zjawisk, np. zamknięte (mozaiki na dywanie, rytmy na przedmiotach użytkowych), otwarte (chmury, papiery ozdobne, pościel, firany), kompozycje o budowie symetrycznej.

Osiągnięcia w zakresie działalności ekspresji twórczej. Uczeń:

- 1) rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem;
- 2) maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli;
- 3) wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.;
- 4) modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, zarówno z materiałów naturalnych i przemysłowych;
- 5) powiela za pomocą kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego, np. z korka i innych tworzyw, a także za pomocą prostych programów komputerowych;
- 6) wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej;
- 7) wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań (np. prezent, zaproszenie);
- 8) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;
- 9) tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej np. plakaty, ulotki i inne wytwory.

Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych. Uczeń:

- 1) nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę, w tym dziedziny sztuki użytkowej np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową;
- 2) rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa; nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swego pochodzenia lub innych;
- 3) wyjaśnia pojęcia: *oryginał* czy *kopia* obrazu lub rzeźby; *miniatura* obrazu lub rzeźby; *reprodukcja* itp.; wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.

W wyniku edukacji technicznej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy. Uczeń:

- 1) planuje i realizuje własne projekty / prace; realizując te prace / projekty współdziała w grupie;
- 2) wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa;
- 3) ocenia projekty / prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencję, gospodarność, oszczędność, umiar w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń;
- 4) organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych.

Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii wytwarzania. Uczeń:

- 1) odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną;
- 2) wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne:
 - a) z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, szycie lub zszywanie zszywkami, sklejanie taśmą itp.,
 - b) używając połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną,

- c) bez użycia kleju, taśm, zszywek np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe nacinane,
- d) z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świąteczna;
- 3) stosuje poznaną technologię podczas wykonywania przedmiotów użytkowych lub montowania wybranych modeli urządzeń technicznych;
- 4) wykonuje przedmiot / model / pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

Osiągnięcia w zakresie stosowania narzędzi i obsługi urządzeń technicznych. Uczeń:

- 1) wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole;
- 2) posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami z gospodarstwa domowego, a także urządzeniami dostępnymi w szkole.

W wyniku edukacji muzycznej po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki. Uczeń:

- 1) słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje;
- 2) słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzanie o uda itp. oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych;
- 3) reaguje na sygnały muzyczne w różnych sytuacjach zadaniowych;
- 4) odróżnia dźwięki muzyki, np. wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne, głosy ludzkie: sopran, bas; odróżnia i nazywa wybrane instrumenty muzyczne;
- 5) rozróżnia muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę;
- 6) rozróżnia na podstawie słuchanego utworu muzykę: smutną, wesołą, skoczną, marszową itp.;
- 7) słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych.

Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew. Uczeń:

- 1) śpiewa różne zestawy głosek, sylaby, wykorzystuje poznane melodie i tworzy własne, naśladuje odgłosy zwierząt;
- 2) nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt, w tym świąt narodowych;
- 3) śpiewa śpiewanki, piosenki i pieśni charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich, kilka utworów patriotycznych i historycznych;
- 4) śpiewa, dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu;
- 5) rozpoznaje i śpiewa hymn Polski,
- 6) śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym.

Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec. Uczeń:

- 1) przedstawia ruchem treść muzyczną (np. dynamikę, nastrój, wysokość dźwięku, tempo, artykulację)

W wyniku edukacji z zakresu etyki po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie rozumienia podstawowych zasad i pojęć etyki. Uczeń:

- 1) ma świadomość, że jako człowiek posiada swoją niezbywalną godność oraz że wszystkie inne osoby posiadają taką godność;
- 2) odkrywa wolność jako wartość przypisaną osobie, także osobie w jego wieku;

- 3) dostrzega, że granice jego wolności wytycza godność i dobro innych osób, np. z kręgu rodziny, klasy, rówieśników;
- 4) odkrywa, że jego wybór rodzi konsekwencje, które dotyczą jego samego;
- 5) dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory;
- 6) dostrzega, że lepiej poznać siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;
- 7) odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo;
- 8) ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot;
- 9) określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania;
- 10) odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób;
- 11) odkrywa, że wspólnota osób, której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania.

Osiągnięcia w zakresie stosowania poznanych zasad. Uczeń:

- 1) szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym;
- 2) uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu;
- 3) wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie;

W wyniku edukacji z zakresu wychowania fizycznego po ukończeniu klasy trzeciej uczeń powinien zdobyć następujące umiejętności wyszczególnione w podstawie programowej 14 lutego 2017 r.

Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny osobistej i zdrowia. Uczeń:

- 1) utrzymuje w czystości ręce i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie;
- 2) dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu;
- 3) wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia;
- 4) przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu;
- 5) ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń;
- 6) uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej, akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu.

Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych. Uczeń:

- 1) przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie jedno nogę, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty;
- 2) pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne, biega z wysokim unoszeniem kolan, biega w połączeniu ze skokiem, przenoszeniem przyborów np. piłki, pałeczki, z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego, biegnie w różnym tempie, realizuje marszobiegi;
- 3) rzuca i podaje jednorącz, w miejscu i w ruchu, oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą, rzuca małymi przyborami na odległość i do celu, skacze jedno nogę i obunogę ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała, skacze w dal dowolnym sposobem, skacze przez skakankę, wykonuje przeskoki zawrotny przez ławeczkę, naskoki i zeskoki, skoki zajęcze;

